

Městská knihovna v Praze

Kniha mládí a vzdoru

Stanislav Kostka Neumann

Praha

2018

e-kniha

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

41 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Kniha
mláďí a vzdoru

Stanislav Kostka Neumann

1895-1902

Znění tohoto textu vychází z díla [Kniha mládí a vzdoru](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Československý spisovatel v roce 1955.

Text díla (Stanislav Kostka Neumann: Kniha mládí a vzdoru), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 11. 5. 2018.

OBSAH

I 1895.....	8
I	9
II.....	10
III.....	11
IV.....	12
V.....	13
VI.....	14
VII.....	15
VIII	16
IX.....	17
X	18
XI.....	19
XII	20
XIII.....	21
XIV.....	22
XV	23
XVI.....	24
XVII	25
II 1896.....	26
Píseň nenárodní	27
Nad poslední mrtvou v rodinné hrobce	28
Svaté pokušení.....	29
Letní dny.....	30
Na Lianu de Pougy.....	31
Žel mi tě po letech ještě.....	33
Do ticha vašeho srdce.....	35
Odešla	37
Z neznáma tě volám.....	39
§ § §.....	41

Glosa ironická.....	42
Umění,	44
III 1896–1897	46
Ave, Satan.....	48
Vypučel jsem nad bahna.....	49
Ad te clamamus exules filii Evae —	51
Cizinec	55
Majáky.....	56
Píseň zoufalé noci.....	57
Glosy k životu a umění.....	58
I.....	58
II.....	60
III	61
Sonet.....	62
Sexus	63
I Tragedie ženy (<i>Anna Costenoble</i>)	63
II La Dame au cochon (<i>Félicien Rops</i>)	64
Petrus Diaconus	65
Píseň.....	66
Umřelo srdce	67
Blasfemické Ave	68
Princezně * *	70
Je svátek luny.....	71
Drobní hmyzové noci... ..	72
Ave, Nero!.....	73
Sen spících panen opustil má luka.....	75
Setkání.....	76
Ty, jenž jsi bledý Adonis.....	77
Meditace	78
Credo.....	80
Širokými proudy horká fadesa léta... ..	81

Hymnus nudě	82
Žebrák duší.....	83
Tady ležím s rukama rozepjatýma.....	85
IV 1897–1902.....	86
Sen o zástupu zoufajících	87
Ve jménu Onoho, jenž prostory a rozlet dal duši.....	96
Jarní apostrofa slunce	98
Námořnická písnička.....	101
Slyšíš tu píseň.....	102
Nic nedali ti do světa	103
K. R.....	104
Sbohem, tanečnice.....	105
Má Venus.....	107
Námořnická písnička.....	108
Mé doupě mi zarůstá pavučinami	109
Naše zbraň.....	111
Tragické zjevení	112
Stráž chudých lásek.....	113
Mistře Jene, theologu.....	116
Jarní rytmy.....	119
Ediční poznámka	121

I
1895

I

Vám, duše bratrské, ať kterýmikoli hoříte lety,
ať kterákoli matka počala kdekoli život váš řídký
a slavný, jak bozi jej mívali, však stlaný jen hořkými květy,
vám, pyšní, na oltář házím svých krvavých květů kytky...

Té sladké, šíravé vášně, jež obrací světy
a palčivým dechem sžehá na popel úrodný zbytky
dodělávajících věků a stařeckých bohů chrám kletý,
zákonů, konvencí pouta a zpráchnivělých blan svitky...!

Z života lepšího nesem ji na svět... Však nestihnem nikdy dost rychle
ta staletí, kterých čas nezrodil ještě, ty věky v budoucnu ztichlé,
ty etapy, pro něž jsme stvořeni, a vlasti, jejichž jsme syny.

Ubohous dobou a lidstvem sešlým, v pěstích plamenné meče,
po vysokých duhách spějeme, co v bahnech pod námi vleče
vysátý dav svou prokletou práci a buržoazní život svůj líný.

II

Na bílém oři s vlající hřívou junný ten atlét jak pádí!
Jako dvě pochodní zornice jeho metají plameny hrdé,
krvavý prapor vysokou žerd' svou zapustil do pěsti tvrdé
a kopyt veselá hudba jej provází přes vrchol i pláň. Hurá, Mládí!

Přes modly lotrů a blbečků božské karikatury,
přes mezníky střežených hranic a zákonů plesnivě valy!
Co na tom, že modly jsou ze zlata a bozi se spojili s králi!
Že o život tisíců šlo pro ty mezníky! Že tyrana čelo zná chmury!

Těch krajin netknutých stopou, kde teprve svítá!
Těch orgí vůní a barev, té země, jež z pokladů slita!
Oh, za těmi slunci, pod nimiž nové světy se ladí! —

Dni zanesené blátem obzory své bezútešně kalí...
Jsou duše umdlené, jež toužebně hledí v dáli.
Jsou močály, jsou tmy... Leč pochodně jen sem! Hurá, Mládí!

III

(Lublaň, v dubnu 1895)

Zaťaté pěstě k nebesům. Pláče a nářky. Zvony na poplach znící.
Ztřeštěné matky s kojenci u prsů. Požáru krvavý pruh...
Vznešená božská příroda! Směšno! Šílený ironist moh to jen říci.
Každá vteřina s důkazem chvátá: Kdeže v ní bůh?

Urputný despot snad — my tu s ním v boji — despota s falešnou lící...
Či jen tyran je vznešeným? A již tak povadl, uslábl lidský duch?
Však jsou ještě šiky na hradbách kultury a mozky myšlenkou hřmící!
A ještě dost odvahy k leptavé práci v železný zákonů kruh!

Byť slupka pozemská kypěla v záchvatech vzteku a vzdoru,
byť mračiska hrady své nítla a na pláních tekl puch moru,
květ luhů macešských rosteme, rosteme přece!

Příroda skety stvořila, my chceme bohy z nich míti
a za svými slunci pyšnými v bílém nadšení jíti,
a stanem-li někdy, tož volni jen ve světla mohutné řece...!

IV

Útroby tvoje jsem prolezl mlád, teď páchneš mi z dáli,
prokletá, třikrát prokletá, na kultury trůně!
V klíně Evropy vyžilé tvé tělo líně se válí
s moru zárodky v těžkém šestinedělky lůně...

Eh, zhnusená societo! Jsou ještě vůle a svaly!
A ještě mozky jsou, které svěží dýchají vůně!
A tvoje modly, jež sankcí tě klíží — byt' stokrát víc plály —
i tvoje modly zřítí se jednou v minula hladové tůně.

Eh, zhnusená! Děti nemanželské ti zplodím,
upíry bez boha, vzteklé, na zpupnou šíji ti hodím,
by bahno tvé krve sáli neúprosní a silní,

by, bohové sami, tvých model zažehli chrámy,
by s polnicí pomsty vnikli v hrady, kde buržoa smilní,
a erby volnosti vetkli na krby a lišty a trámy.

V

Veselá společnost. Víno, zpěv, holky...

Tu s velkýma očima, Bohému svěží v empiru rudém,
jsem na klín si posadil. Kolikrát že jsme na světě jen?
Ať decentní morálka z šera tam po'ouchlým drtí nás okem!

To plémě rád nemám, blondýnky fádní. (S Nemesis hrál jsem si
na babu.

Chytla mě ovšem, kterápak žena zrak snese zavázaný!)
Leč zpívej o životě, bruneto sladká, a víno ať tryská
na ňadra nahá, na šťastné maso bujných tvých boků.

Já tak rád slyším ševely pomluv otlé Kariéry,
já mám tak rád, když do rtů se hryzou protěžované ctnosti.
Leč píseň života řinčí divoce, a tyhle již — platí jen účty.

Pojď, krev výská nám v tepnách, zahýříme si v objetí snů!
Sem nepatříš. Prodejná chasa ať čeká, koupí-li někdo...
Veselá společnost. Víno, zpěv, holky. Je to tak dobře, societo?

VI

Krokem pávice zchátralou vláčí se rasou
morálka hlupců a kreténů a placených bohů;
na falešných vнадách v hedvábu davy se pasou,
na diškantu znaivnělém, na skvostů barokním slohu.

V zpovědnicích mnich tou její chce zpíjeti krásou;
s pathosem lživým kantor tříská do katedry rohu...
Jsou hnijící vody s hnusnou k vrhnutí chasou,
ač panenský úběl leknínů na nich má svůdnosti vlohu. —

Ne, ohavo, mě nesvedou do tvého klínu,
ať několik bláznů ti z konce století kývá —:
v mém nitru chrám, tam sobě jsem bohem, má pravda v něm zpívá.

A zpívá nahá a zářící... Ty v hedvábu kryješ jen špínu
a vyžilé, zvadlé prsy bez živného mléka!
Ne, nesvedou. Ne a ne. Ať slina troupu se vzteká!

VII

V ty dny šedivé marno se bránit: přijde potměšilé!
V nudě úsvitu přepadne záští má a vraždí mé lásky,
že bezcitný vleku se — než den dokrvácí — z chvíle do chvíle,
bych svatoušky přepadal v orgiích a lotrům trhal jich masky.

A na útěku z bahen society... všecky mosty jsou shnilé...
Bídáci! Hořkého jedu vstříkli v tepny mé energie!
A nelze mřítí v těch mlhách... A není sil žítí v díle...
A hnusu černý nezmar nezná atrofie...

Noc. Žlutá morová světla. Koupit lze ženu
s polibkem mrtvoly — potulnou fenu!
Noc jako den. Marno. A ty setmělé obzory! Kterak jsou dusné! —

Oh, burácející rytmy bubnů a jásavé fanfáry polnic,
vid', to by ti pomohlo, krvi má, pouta běhů tvých volnic —
než v ohništi zasypaném jiskra poslední usne.

VIII

Dnové antiky ovlhli kdysi polibky Krásky.
A myšlenky měňavá ocel i na hetéry zvonila rtech.
Hle! Obhájce Fryny obnažil prsů bělostný vzdech,
by soudcové svoje „Nevinna“ děli za jáсотu masy.

My, jichž myšlenky putují v dravých i měsíčních snech,
jichž atomy savčí ve dvacátý věk se však hlásí,
v zrcadle části Neznámého, smáčkuté v těla ponurých zdech,
často zříme reflex minulé, lepší té rasy.

Bylo... Ve smutné temnotě brlohů vášně,
ve výparech loží, průchodných domů pro těla zpitá,
umdleny zítřkem, umdleny hnusem, umdleny strašně,

ty nevěstky dnešní se rodí,
prohnilé oranže v skladišti tonoucí lodi...
Jdi! Kup si! Ten smích? To je maska. Automat tělo ti skýtá!

IX

Poslední valčík. Jede se nocí. Zas jeden ples. A zas vše marno.
Nikdo nezatoužil do šera cudně sklopených víček,
nikoho nezmámil atlasu ševel, znaivnělý tón i gesto,
nikoho nesvedla čekavých ňader svítivá dekoletáž.

Zas tedy se vrací k výbavě bílé slečinka comme il faut...
Se žalostným mozkiem — temnou věží, kde tančí strašidla frází —
bez vášně, která by zapláti směla na parketách vyleštěných,
bílá otrokyně v harému morálky simulované,

tak jako tisíc jich čeká, až pro zlato koupěna zlatu se prodá,
prázdná, odumřelá hořícím pochodním věku,
by nejvýš kretény dodala světu, parazit jiného mozku. —

A doba tesklivá, v těžkostech šestinedělky, osvobození čeká.
A polnice hladových zavíří snad před Jerichem kultury — zítra!
A zde ty zbytečné samice, balasty chorého dneška.

X

Bled'ouunká slečinka, fialové žilky se kmitají pletí.
Kdys v noci jsem našel ji na loži svém, když snění mě oprádal pavouk;
na moje rty své tisknouc v křeči, padla mi do objetí,
jako když rozkoš palčivá zchvátí, sen horečný na hrud' vletí.

Ted' spolu na toulkách blázníme městem, když lampy se do noci chvějí;
o polibek se mnou se divoce rve a zase mě šíleně líbá,
tisíckrát bídně mě poníží a zase odprosí v reji,
když její drobounká ústa vstříc se mi nervosně smějí.

Hrou rozmarů drtí mi uštvané nervy a pokrucuje tahy;
tak draze si vykoupím okamžik, jenž rozkoší bývá vlahý,
tak draze, oh, draze, a zřídka a zřídka tak!

A paraziti vědy za katedrou, sledi uzení,
o Homéra družce vznešené bájí a žvaní v nadšení —
leč ty, Muso, již v kolébce koketa, přec bylas vždy lehká jen holka.

XI

(Fragment)

Lidičky starostliví,
co mého na mozcích malounkých vás lehtává asi?
Snem, který vysnít jste ubozí příliš, že se duše má živí
a volno myšlenek hrdých že neprodám za hrnců egyptských časy?

Lidičky starostliví, libel kariéry lapači chtiví,
zvuk sudů ohromně prázdných z vašeho nitra se hlásí...

XII

(Příteli, jenž četl mé verše v parlamentě)

Ty stěny smutné a uposlouchané!
A ty lavice smutné a uposlouchané...!
Stesk věcí otřelých na všem tu visí.
A prázdnota, prázdnota nade vším vane.

A ty odbarvené řeči a výkřiky čísi!
Jak teplá voda v mysl to lenivě kane.
A kolem ta zbahnělá, neplodná půda.
Ubohý, nuda tě přepadla z toho všeho, strašlivá nuda!

Ó, řekni mi! Když pak vzals verše mé, smutné to kvítí
z bahnisek žalářů a z močálu našeho žití,
a znovu vzpomínal všeho, všeho, co srostlo již s námi:

poctivých revolt zdupaných, žalářů nad vodami
a pak snad i hesel a praporů, jichž tolik již hnije a shnilo —
ó, řekni jen, rychle, řekni mi, jak ti pak bylo?!

XIII

Tu planoucí hymnu lidí nových jsme zpívali spolu
pod praporem, jenž nade trůny zdvihá pyšné své třásně...
A v hodinách bitek a v hodinách záští a bolu,
když pro své srdce jsem zachyt kus intimní básně,

nad čistým květem chtěl jsem, bychom přátelství sklenuli spolu
jak kupoli zlatou, jež se od obzoru tmavého odráží jasně...
Nad čistým květem! Víš? — Tys ideál strhl však dolů
a přátelství vášni své hodils v hladové dásně! —

Krev slabošské rasy! Za soucitem u žen pak vrní.
A chlastem chce přesvědčit sebe o mužném bolu.
A my jsme hymnu lidí nových zpívali spolu!

Ne, na těch cestách příliš mnoho je trní.
A šplhavců ne-li, tož bab... A hrud' hledej, kam nadšení vzdoru žár
vdechlo!

A přátelství? Eh, kotě falešné, dobře že zdechlo!

XIV

Má vášeň tak šílené tóny a jejím dechem již mnohý puk zvon...
A na tvé zvonici provazy se třesou divoce dneska,
snad v propastech puklý tvůj zvon poslední vydechne ston;
převozník na vodách šílenství spokojen v ruce si tleská...

Však snad i jednou vrácen tišinám v loktech idolu potkáš svůj skon.
Ale, bratře! ty, který zříš jen hložinu před sebou v dáli
a nevidíš zory východu, jen slunce krvavý sklon,
tys aspoň vášní svou silný... Co kolem se válí

na bahnech stagnantních dav přátel líný a podlý,
jenž našel svá telata zlatá a v břichu důstojnost modly
a je tak směšný a banální s frázemi tribuna davu.

Však, ty s věčnou touhou, v životě také své říci slovo,
ty silný, než abys mlčel, a slabý říci to slovo,
ty s věčným zápasem —: jsou ještě duše, jež milují tvou hlavu.

XV

Cel žalářních tíseň nám seděla v šíji, a tak jsme jeli,
já, myšlenek smečka dotěrná a citů opilé holky,
svou pyšnou rukou pochodeň vrh jsem na poslední mosty
(— jen kupředu jedeme vždy —). A tak jsme jeli.

Hoj, ta naše meta nová a zářivá v dálce!
Sen, pohádka bělostná... Prosákla celou mou bytost,
květ mého mozku a prameny vřelého mého srdce!
O luzích volnosti věčné, kde vládnou orlové mezi orly...!

A vy, ubozí, ve špíně dnů uvázli jste
a vaše perutě vypelichaly zvolna,
a dobře krmená, příliš tuku pobrala břicha!

Co která mi strana? Co hesla mi vaše?
Kupředu jedeme! K své metě planoucí hledím!
Sen, pohádka bělostná prosákla celou mou bytost.

XVI

Ta hořkost černých nocí, kam oko se vpíjí zas a zas,
ta je už vůní květů mých a chutí mých plodů.
Potměšilých vteřin neúprosný ras
jedu mi nalévá do číše při života hodů.

Ký div, že horkou hlavu zřím v nervosní dlaně sklánu,
květ sehnutý temnem noci, již obklopen jest,
květ zlákaný chvilkou slunce a sžehlý v příštím ránu,
květ na kraji příliš ušlapaných cest.

Ale svým stonkem v dobré půdě zakořeněný jsem.
A stokrát raněn, stokráte hlavou pohodím pyšně,
se starým člověkem zápasím a zápasím bezoddyšně.

Má zahrada mládím zrosena jest a nadšením teplou má zem;
jsem apoštol nového žití a žádné se nelekám rány,
jsem rytíř nového Grálu, jsem rytíř bez bázně i hany.

XVII

Oh, vlasti má, ty můj sne a láska má horoucí, buď pozdravena
za modravými vrchy věků, jež doutnají v budoucnu země!
Vyhnanec planety lepší snad, v říze fialové duše má sténá,
po tobě, vzdálená, touhou mrouc, pro niž není kojného mléka ve mně.

Jdu krajem žírným — ale smutek odvislosti pokrýl ty pláně
a pro plazivého psa pokory stále nejsou tu hluší;
jdu městem slavným — ale rděly by se kolem ty stráně,
kdyby vyprávět mohly o orgiích kanibalských duší.

Však v hořkém tom očiš्टci nadšen zřím v tajemnou tvou dál,
ač vím, že dříve nestihnu slunný a bílý ideál,
dokud mě vůle tajemná nevrhne na jiných planet dráhy.

Však ty, již spoutaní anarchií zvou a vydědění královstvím božím,
ty, hrůzo žoldáků, já každé hnutí svalu a každý srdce tep na oltář
tobě složím:
oh, k našim dětem aspoň, láska všech, přijď záhy!

II
1896

Píseň nenárodní

Eh, kolik že ras kříží se v proudu mé divoké krve
a kolik smíšených rodů smísilo mok její tmavě rudý?!

Hle, emblémy chimérické srazil jsem s cimbuří hradu
a se smíchem povznesených hledím v kraj plný mrtvol,
páchnoucích mrtvol těch, kteří zkřížili meče svých pěstí
pro hesla příliš slavná hlučnou fanfárou chytrých.

Sevřen nadšením hlupců a zhnusen drzostí lotrů,
již pošťvali bestie v otrocích usurpovaných,
nad hnízdem netopýřím, kde špína všechno třísní,
kde zlořečený dav sval každý ohmatává,
— je shnilé caput regni, je shnilé celé regnum —
bych neproklínal vše, směju se pronikavě
v zápasu bez konce ve vzduchu morovatém...

Oh, pyšné internacionály dítě stejně pyšné,
Krésus hrdým snem o příští anarchie,
tak přetrhal bych rád vše, čím jsem k hroudě přirost,

a v trysku mohutném blah rozletěl se v dálku,
kde mlhy veleměst a bouře oceánů.

Nad poslední mrtvou v rodinné hrobce

Ubohá, příliš zápasila s tebou bledá velitelka
a nekonečné dni, prosáklé agoníí...
Pak náhle, jak magnetická střelka,
když pouto kovu naráz uvolní ji,
ke svému pólu tvá duše vrátila se,

co zatím já, poslední z pyšného toho rodu,
v náručí lásky hýřil jsem v rozkoše mohutném jase,
zkájen polibky života — první nového rodu.

Oprýskaný palác baroku poslední ozdoby ztratil,
poslední lampa praskla v komnatě pobožené,
dým prachu zdviženého poslední vůni dech zkrátil —
a přes trosky polnice moje s novou hymnou se žene.

Vždy staré bohy dorazit třeba, by novým se vztýčily chrámy!

Ubohá, příliš zápasilo s tebou žití neúprosné
a velikým smutkem tě škrtil konec nad troskami!

Dnes nad hrobem, kam mlhavé jitro hází krůpěje rosné,
na korouhvi odboje vztyčuji hrdé rytmy své sloky.

S nesmířitelným záštím k těm, jež tys ještě ctila,
obrazoborec v chrámech, kam tys ještě chodila roky,
a s kypícím opovržením k těm, pro něž ti omluva zbyla,
kněz nepotřísněný v nové renesance dómě,
zatím co dav se snaží špinavou slinou po mně,
se zrakem zářícím a nahlas čtu svoje evangelium.

Svaté pokušení

Oh, bílá hostie má příliš svůdný lesk
a záře kalicha rty činí lačnými!
Znám slávu gotiky, když z drahocenných desk
kněz písmo předčítá za mraky vonnými.

Však ty, jenž mučen byls a nerouhal se králům,
ty, jenž byls poplván a neproklínal luzu
a vzdechem posledním snad ještě odpouštěl,
cizince vzdálený mým radostem i žalům,
jenž zjeven v paláci mém rozséval bys hrůzu,
ó, pro mě trpělivý zbytečně jsi mřel!

Svůj thyrsus divoký já nezaměním, pane,
za metlu askese a cesty trnám stlané.
Ve tmavém vlasu mém, hle, růží visí krev
a víno divé lásky liju číší stem.

Já pro tvé chrámy, pane, příliš zpupný jsem.

V mém království dnes šílí bakchantický zpěv,
pro přívál polibků já nemám kdy ke pláči,
v objetí tělo naše k rozkoši se stáčí,
hlas připozděné doby nechci aby zněl.

Pak ať už připlazí se nuda, smutek, žel!

Letní dny

Pan šklebivý v jasanu zkroucený vršek
skrýt šel zpocené tělo a dolů se dívá...

(Měli jsme bouři včera a nová vedra dnes máme.)

Mé maso je příliš líné a vysoká tráva měkká,
zarývám horké své prsty mlčky do vlhké prsti,
zarývám celé své tělo do vlhké trávy,
opilý výpary země a žárem své krve.

Eh, dívej se, otče, dívej, tak žijeme vedra, brachu!

Jen co po brunátném slunci oddechne sobě země,
jen co se ztratí lesky na písku, na listech, na kůře,
rozproudím bouři své krve, zatáhna v doupě své stinné
tu, jež dychtíva přijde, a vysoko zlíbám
snědé, obnažené, pekelné její tělo!

Na Lianu de Pougy

Evoe, kurtisáno umdlené Paříže!

Svého nadšení věnec bohatý,
hle, z hnízda filistrů házím
před vašich nožek drobnou růžovost,
malá umělkyně vaudevillu,
ale veliká
písně života interpretko!

Evoe, poslední bakchantko!
Příliš krvavé jsou červánky
a noci jsou příliš černé
a poslední století doznívá
v rytmech závěrečných.

Já, vyzáblé dítě úpadku,
zrozený pro vaši Paříž
a pyšný na záští luzy,
v daleké zemičce barbarů toužím
po císařství vašem a po vás.

Ale ještě neodbila hodina moje!
A já přijdu ještě,
bych z kouta nejmenší lóže
vás obejmul pohledy svými
a vaši Paříž.

Pak zašeptám ženě své malé
v koutě nejmenší lóže:
Hle, Fryna!

Žel mi tě po letech ještě...

Else

Mladičkou a subtilní zavraždili tě
otcové počestní,
nudíce se u manželek ctnostných,
a jejich synové,
užívající světa.

Bílou chodbou nemocnice
zmizela mrtvola tvoje;
nikdo nezařval: Vrahové!
v klidné požitky jejich — — —

Žel mi tě po letech ještě!
Mělas žhavé oko a do modra černý vlas
a trochu zděděné krve po barbarských Hunech.

Žel mi tě po letech ještě!
Však ne proto, žes nenašla tady
krb vypaseného troupa,
abys mu rodila smavé, dobře prosperující děti —
já bych tě raděj viděl dál žít v té d'ábelské skrýši
a mstít se, strašlivě mstít se,
jedem objetí svého mstít se,
až k pravnukům pravnuků mstít se,
za sebe a za svoje sestry,
za nás a za naše bratry

a za celý rod vyděděných Satana dítek mstít se
na té chráněné kastě
měšťáků bohabojných
a privilegovaných.

Do ticha vašeho srdce...

Slávě

Do ticha vašeho srdce
diskretně zazpívala
puberta bledolící
a nyvá.

Odbila hodina. Vztyčte
hrdého vzdoru krunýř!
Ženy počalo veliké
martyrium.

Hle, pro ten pohledu stesk
uprostřed banální luzy
a pro vše to opovržení
k troupům:

důvěru skeptika máte
v myslící oči svoje,
v panenskou pýchu ňader
a mládí.

Však jestli dni zoufalé sehnou
květ hrdosti vaší,
měšťákům neprodejte
to všecko.

Radš jděte s grisety taktem
pít svaté bohémy víno
z poháru veselého mládí
a jara.

Snad najdete ještě lásku,
nomáda radostného,
uprostřed hnusně prodejné
society.

Odešla

(Pro Karla Kamínka)

Odešla. —

Ale ty stopy hluboké!
U těch, jimž je do srdcí vtiskla,
i u těch, kteří spříznění tušili.

V umdlených rytmech
provázím mrtvolu její
pozdravem melancholickým
toho, jenž umírá teprv.

V cizí končině země,
pod sluncem cizí záře,
bez radosti, bez energie
vstříc hledím konci —

a v zoufalých hodinách
poslední výbuchy rdousím,
výbuchy záští —

(Ó, rdousím je dobře!
Jen klidně se smějte,
drahouškové!)

V umdlených rytmech
teď provázím mrtvolu její
pozdravem melancholickým

toho, jenž spříznění tušil,
v cizí končině země
vyhnanec smutný — — —

Odešla.
Ale ty stopy hluboké!

I u těch, kteří spříznění tušili!

Z neznáma tě volám

Vleku se, vleku. A umdlená leta vlekou se nad mojí hlavou.
Mají podivný zápach kultury sestárlé příliš,
zápach rudého listí, svatého v kalužin zrcadla kalná.
A barvu, barvu... Viděl jsem krvácet světla na bulvárech
ztopených v mlze.

Oh, vleku se, vleku. Však, bože, já nikdy nestěžoval si tobě!
Ani na touhy, jež pučí, bledé asfodely, ve vlhku mé duše.

Jenom ta jedna, ta jedna, ó bože, barvy nejvíce choré,
květ halucinace, jež bloudí při zastřených oknech
v mých komnatách, zatím co venku do noci proudí měsíc...!

Má nepoznaná sestro, již nikdy nezvali jménem
a kteráž pod gotikou chrámů soli neokusilas křestné,
já, jenž umdlenými lety vleku se, vleku,
chorobnou touhou vzdychám po tobě, zniklá
za příšerné hranice, v neznámo, zkad marně tě volám.

Bys v bouřlivou píseň dnů mých přinesla nový tón unylé krásy,
bys poutníku o polednách poskytla občerstvení,
z neznámých krajů planet neznámých marně tě volám.

Na černé plátno snů svých já si tě vykouznil,
lilii křehkosti divné, jak ji Rossetti kreslil.
Oh, bylo by to jiné, kdybys mne líbala dlouze,
než sesterský polibek bratru když tiskne sourozenkyně,
oh, bylo by to jiné, kdybych tě houpal na klíně,
než když má bruneta divá v náručí se mi svíjí,

oh, bylo by to jiné, kdybychom ruce si tiskli,
a zatím co duše má vzdychla by: milenko! rty moje by šeptaly:
sestro.

Oh, vleku se, vleku. Však, bože, já nikdy nestěžoval si tobě!
Ani na touhy, jež pučí, bledé asfodely, ve vlhku mé duše.

Jenom ta touha, ta jedna, barvy nejvíce choré...!

§ § §

Ráno bylo vlhké, vyšel jsem do mlhy, podzimek počínal právě.
Váhala duše. Eh, k čertu! Nač se nutnosti vzpírat!
Půjdeš dneska i zítra. Půjdeš denně jak dříve.
Chachacha, čist'ounká! Život? Chachacha. Prostituce!
S pelem motýlích křídel dávno již, dávno to nejde.
Šminka surové holky pomůže více.

Vyšel jsem do mlhy ve vlhkém ránu, podzimek počínal právě.
Váhala duše. Však pevně vyšel jsem v bláto a vřavu.

Glosa ironická

*V čem naše štěstí? V dobru, v lásce, v práci!
— Jar. Kvapil: Oddanost*

Básníku šťastný! Z barev, jasů a tónů,
z těžké draperie verše vůněmi bohatého
perla morálky zbyla vám pro blažený život! —

Ale nač bych vyprávěl vám s akcentem vyzývavým,
jak mně to bylo k smíchu?!

Vám, jenž jste stanul na bílých cestách,
kudy prý nejbliže od lidí k bohům
a do čítanek školních!
Vám, jehož zahrad růměnné plody
uzrály pro zlaté mísy k hostině buržoů klidných!

Vždyť k úsměvu soustrastnému byla by vám
vzteklá apostrofa mého záští.

Bravo, básníku!

Proč byste nevyčkal
před trůnem štěstí svého
s úsměvem prozíravých
posledku dnů mých —

až se povleku blátem ulice, vyzábly dekadent,
s hovorem cynika a s tváří naduřelou,
alkoholu důvěrný přítelíček...
až se povleku v nejposlednější krčmu!

Bravo, básníku,
před trůnem štěstí svého!

Umění,

nádherná sultáno,
svého prsu bílou mohutnost
skloň k lačným retům mé extase,
ponož mě
v kaskádu zářného svého světla,
vysaj mě
paprskem horoucím!

Každý oddech své psychy v klíně ti nechám,
proměň jej
polibkem žhavé výhně rtů svých
v orchis vášnivou,
v orchis krvavou,
v Herodias šírých hájů svých,
kde básníci bledí vzpomínají dnů milosti tvé.

Sultáno, slunce!
Jediná, suverénní!
Pyšná!
Své polnice tóny nejčistší
a fanfáry nejradostnější
chci vydechnout ke chvále tobě.

Neb tvého čela nesklonil banální dnešek,
tvé oko nezakalil třpyt ohmataného zlata,
tvé ucho nezalekla hulákající luza
a ústa tvá nepotřísnil polibek profánních.

Vznešená!
Neboť šla jsi otroky a nepozvedla jsi bičů!
Vykupitelko!
Neboť dotekem pohledu roztavilas okovy naše.

Sultáno nádherná,
svého prsu bílou mohutnost
skloň k retům lačné mé extase!

— — —

Vypravovala bába o princezně zakleté
a rytíři. Bojoval s drakem.

Hle, krunýř neohrožených na hrudi mám
a dobrý meč v pravici třímám,
jasný štít leskne se na slunci,
kůň řehtá a chochol můj vlá.

— — —

Sultáno!
Ruce i nohy budou zdrásány.
Hladem a žízní klesnu uprostřed cesty.

Ale oko mé jasné a zářící.
To bude ke chvále tobě!

III
1896-1897

Ut genus hoc hominum faciant sine nomine Christi.

— *Commodianus de Gaza*

*Père adoptif de ceux qu'en sa noire colère du paradis terrestre
a chassé Dieu le Père, o, Satan...*

— *Charles Baudelaire*

Le coq rouge a chanté pour un nouveau baptême.

— *Adolphe Retté*

Ave, Satan

O krvavých požárech zpívám,
zpívám o síle a vášni,
zpívám o tmavých hlubinách,
jež slují: zástí a odboj.

S nejvyššími sosnami hlubokých pralesů,
s nejvyššími vrcholy nejvyšších pohoří
zpívám o síle a vzdoru.

Spoutaných přáteli,
rebelů bratře,
milence prokletých básníků,
v bouřlivých nocích zpívám také
o tvojí slávě.

A že jsi mě stvořil dotekem revoltující ruky
a že jsi mou duši zažehl hrdostí žhnoucího dechu,
o svojí pýše zpívám
uprostřed luzy.

Vypučel jsem nad bahna...

Vypučel jsem nad bahna do měsíčné noci jednou a ráno,
když stříbrnou radost svého života skrivan strásal na zemi,
ke žhnoucím nebesům vzepjatý, zřel jsem se zkvétat.
Osudu tvrdou pěstí zasetý,
přišel jsem z tropů a hrdým gestem odmítl jsem aklimatisovat se.
Vypučel jsem do vzduchu,
jenž zemdlený chvěje se bázni a předtuchou slavného otectví,
o jehož příchodu zpívám;
vypučel jsem vysoko a barvami vetřelce kvetu,
nad bahny kvetu úbělem a uprostřed mdloby žárem.

Ale ty v bahnech moje kořeny!
Uprostřed pláně stojím samoten
a vysoko zdvihám
svá hubená ramena za nejdražší vlastní svých snů.

Sám
pyšný
věčné nepřátelství vypověděl jsem plazům, již kolem
s jedovou vegetací živoří nečisté dny své,
a svoji nenávisť jako štít jasný jsem pozvedl
a čekám rány.

A takový jest můj život:
když průvany větrů z dalek zní v tence napjatých strunách,
své slzy nostalgické skrývám v samotě smutných.
A vroucím plamenům slunce když na ňadra rozhalená
stékati dávám
s takovou rozkoší faunů, již tisknout se smějí

na pevná ňadra nymf kdes na slunných březích
— ó Pane životodárný! —
zas já sám
a ten život hanebný
pěstí bych přidržet chtěl až k poslední kapce.

A to, co jest mezi tím,
to, co jest nejlepší na mně,
to věčné nesmíření se s bahny a s reptiliemi,
ten boj za každý krok,
ten boj za každé slovo...
vid', duše:

Sám
pyšný
uprostřed pláně stojím a vysoko zdvihám
svá hubená ramena za nejdražší vlastní svých snů.

Ad te clamamus exules filii Evae —

Ve tmách hoří divoké máky
a krvavě zardělý měsíc
v nesmírném tichu koupá chvílemi
v zálivech mračen svůj kov.

Jdou leta umdlená parny života,
jdou hluboko dole...

A nad propastmi,
na tvrdém kamenném trůně
zamračený a nahý
sedí
protinožec boha —

Jsou zasmušilí básníci s roznícenými zraky:
ti v opálové misky duše své
třesavé paprsky života
nervosníma dlaněma chytají,
a nemocemi věku pobledlí,
přec nové víry Jani Křtitelé jsou
a k Němu v sladkém duší přátelství
přivinuli se.

Jsou duše vzdorné, velikých moří vlny,
pod zázrakem svého slunce bijící v kameny břehů
s palčivou touhou na dně: rozlít nádheru svoji
v hýření nekonečném barev, lesků a vůní

v prostoru bez hrází
volně,
volně, oh, volně!

Ti žhavými zpyšněli boji
a nenávist našli u králů
a Jemu, prvnímu rebelu,
hrdě říkají: Bratře!

Jsou ženy delikátní s milenci subtilními,
jsou nývé páry dítek Astartiných,
jež s kalným leskem nostalgie v oku
svá měkká ňadra slunci obnažují
a v divých nocích lásky k Němu:
Bože! vzdychají.

A jiné ženy jsou a jiní muži,
z království bídy smutní poddaní,
jimž masky duší život z vosku modeloval
a každý den se rydlem poznamená v tvář jim,
kde stopy krve zůstaly po dlaních,
v něž mdloba sklání je.

Ti mlčky trpí,
mlčky zatínají pěstě
a mlčky čekají, jak čeká velká naděje,
a k Němu v duších: Otče! volají. —

A nad propastmi,
na tvrdém kamenném trůně
sedí
On,
Satan,
náruč rozevřená vyhnaným dítkám Evy,

oheň přívětivý v kraji podzimkovém,
síla duší, pýcha srdcí lidských,
a čeká.

Výheň žhavých jeho zřítelnic
plá, maják záchranný, ve tmách země,
zvadlé
pod těžkou stopou Nazaretského.

A on čeká
velikým čekáním silných,
neboť i jeho koráby
přirazí ku břehům žití
a vítězné
i polnice jeho zástupů
v Kanaan života vtrhnou,
kde nalité hrozny révy
pro všechna zardí se ústa
na luzích, jež zkvětou barvami,
jak nepoznala jich země,
zkropená rosou volných, širokých nebes,
jež morosní suverén opustil,
zahnán radostí lidskou.

To bude člověka chvíle největší.

A žena krásná
s očima sálajícímá
a s ňadry vřelými
na Golgatu vystoupí nahá,
květ stylisovaný v melodii žhavou,
bílý zázrak v metamorfose tvarů,
a jemně skloní

na ňadra výskající hlavu zkrvavělou
Ukřižovaného
a ruce trčící do výše vyčítavě
od hřebů osvobodí a tělo sejme s dřeva,
jež ztrouchnivělé k nohám se jí zřítí...

Jdou leta umdlená parny života,
jdou hluboko dole
nad řekou špíny, zločinů a krve,
nad slavobranou pro básníky králů,
nad blahoslavením pokorných a tichých.

Však nad propastmi,
na tvrdém kamenném trůně
zamračený a nahý
čeká
protinožec boha.

Ve tmách hoří divoké máky
a krvavě zardělý měsíc
v nesmírném tichu koupá chvílemi
v zálivech mračen svůj kov.

Cizinec

Z bílého pohoří, z šera mlh
náhle přišel a mlčky si sed.

Myslil jsem: drzý, však byl jsem tich
a jen v jeho fosforový plul jsem zrak —

V pohoří svoje se nevrací zpět,
sedí mi naproti, jak si byl sed.

Myslím si: drzý, však dál jsem tich
a jen v jeho fosforový pluji zrak...

Majáky

Cívím na oblaka nemocný a mdlý...
Jsou snad ještě, kdož by za mě se modlili.

Ale já násilím potlačím každé slovo i vzdech.
Jdi, cizince, a mlč a trpět mě nech.

Jsem jeden z toho rodu majáků, jež bdí
a všechno viděly, čeho nikdo nevidí.

A všechen žal a smutek a všechny bolesti
na jejich vřelém srdci za jeho hrdost se mstí.

Ale ti násilím potlačí každé slovo i vzdech.
Jdi, cizince, a mlč a trpět mě nech.

Píseň zoufalé noci

Venku je noc studených hvězd,
tam dole město zhluboka dýmá.
Rozsviť lampu, ty, jež tu nejsi.
Je mně zima.

Psi vyjí. Ďas je vem. Kdosi k nám
s rukama přišel křečovítýma.
Zasměj se hlasitě, ty, jež tu nejsi.
Je mně zima.

Je dneska pátek. Matka a syn!
Na Golgatě byli jsme s nima.
Vlož ruce mé chladné na ňadra nahá.
Je mně zima.

Huhú! Vítr zběsile řádí,
a viděl jsem někoho s očima zlýma.
Probůh, proč jen tu nejsi, ženo!
Je mně zima.

Glosy k životu a umění

Eines jedoch darf nimmer vergessen werden, daß alles Kunstschaffen im Sexuellen wurzelt, daß, wie die Religion nur „verkappte Wollusts“, so auch die Kunst — transponierter Sexualismus ist.

— Franz Servaes

Der schlechte Gott... uferlos ließ er alle Instinkte in dem Strombett des Geschlechts sich breiten, und nannte es Kunst.

— St. Przybyszewski

I

Ve vlažném kraji,
kde vzduch má příchut'
rozkvetlých zahrad hospitálů
a kde v nocích selenových
mdle vydychují vegetace
nezrozených barev,
ve vlažném kraji pramení
v puberty nejistotách.

V křehkých skalách
sbírá své vody.
Jsou květy sněhových kalichů —
a oplozeny se lámou;
jsou neposkvrněné zeleně —
a žloutnou pod žářem slunce.

A pramen pomalu,
a pramen závratně rychle někdy
slzami večerů sentimentálních,
slzami výbuchů prvních
roste a roste a řítí se
nejistým šeršením duše,
jež neví, má-li snad vzdorovat
či pokorně bleskům se vzdáti.

Oh, pupence ňader, jež dmou se
při doteku horkých retů!
A hlavy rozpálené
při splynutích nevyčerpatelných!

Z miniových obzorů touhy,
hle, bledá Astarta vstává
a bílou intensitu rozkoše
rozlévá nocí lásky,
a žhavé krůpěje kanou
do srdcí, do duší a pálí,
pálí a pálí...

A proud roste, roste
slzami spasmické muky,
roste, roste
slzami zápasů divých.

Milenče!
je třeba býti psa lísavějším
a devotně madonu ždáti;
je třeba býti lstivějším kočky,
než na bílé hrdlo se vrhneš!

Hle! pod dotekem objetí tvého
uvadly květy jara a panenství
a Satan velí,
kde Bůh byl dřív pánem. —

Bud' požehnán, proude sladkého moku,
v němž znova křtí se pro království Jeho.

Řtíš se veliký,
šumivý, syčící
s vodopády vášně,
řtíš se dušemi
vždy jiný a přece týž,
instinkty člověka s tebou...

II

Moře!
Moře moří a vášní!
U tvých pramenů jsme sedali
a nejlepší své písně ti zpívali.
Moře!
Moře moří a vášní!

Na tvých hladinách veslujeme
a v hloubkách tvých hledáme perly,
v tvých vlnách koupáme duši svou
a ústy zanícenými
promlouváme pohádku o Anadyomené,
tvé pěny vůni nesouce v život.
Moře!
Moře moří a vášní!

III

Uprostřed z hlubin palác ční,
okna mu žářem pochodní
zardělá planou,
a kolem vlny se řítí a dmou
divokou, vášnivou, syčící hrou,
až krůpěje po stěnách kanou...

Uprostřed bílý palác ční,
vysoko mávejme pochodní
rudou.

Pochodní hříchu, vášně a síly,
pochodní instinktů, jež od věků byly,
pochodní radosti lidské...

Chcem na nebi na zemi plameny,
chcem květy, jež vůní jsou zmámeny,
a ženy, jež očima svítí;

chcem horkou krví se opojit
a ve svém paláci smát se a snít,
chcem veliký požár žití!

Sonet

(Podle Richarda Dehmela)

Zahradou liduprázdnou bloudě kdysi
na pávů pár jsem maně přišel; páv
stál před svou ženou, křídla zježena,
chvost rozestřený maje, sršel světly.

Tak stál a kroužil, slepici si vábil
a k sobě nutil němým pohledem,
pér tuhých, rozčilením řinčících,
vysoko vztýčiv zlatou modř a zeleň.

Ted' přepadá ji; jeho ozdoba
vzduch horký divě mrská, jiskře třepí
lem chvostu špice svoje, takže mně
zahrada kolem v ráj se proměňuje —
ó člověče, jak zvíře nádherným,
když cele jako zvíře rozvine se!

Sexus

*Žena svého vlastního těla v moci nemá,
ale muž;
též podobně i muž těla svého vlastního v moci nemá,
ale žena.*

Pavel ke Korint. VII, 4.

I

Tragedie ženy

(Anna Costenoble)

Květem nejsmělejších barev, z nichž rudá nejvýše zpívá,
květem vůně opojivé jako prolitá krev horká,
květem bizarním jak orchis nejvzácnějšího tvaru
jednou, jen jednou rozkvétá žena.

Písní nejlstivější a nejpřímnější jak blankyt, než bouře přišla,
písní nejžhavější, která ledovým pálí mrazem,
písní hříšnou jak Satan, písní čistou jak děcko
jednou, jen jednou v naho se vyzpívá žena.

V tom její počátek. A že přišel muž
a květem tím svého fraku ozdobil knoflíkovou dirku,
aby uvald, nežli půlnoc je přepadne v divém kankánu —

a že přišel muž a tu její píseň
falešně si zapískal rety pohrdlivými při černé kávě
a v dýmu cigarety vyfoukl upomínku — v tom její konec.

II

La Dame au cochon

(Félicien Rops)

„Pomsta je u Boha.“ Ne, pomsta je u ženy vždycky.
Ale pomsta ani u ženy není, pomsta je u Satana.
Běda! proč zakřikls ženu, když jedenkrát zpívala lidsky.
Běda! ta tvoje vítězství, běda! tvoje jsou hrana.

Nejlepší dílo Boha, tvá duše, sourodá Bohu,
nejdelikátnější dílo — ó muži! — tvá duše, tvá duše.
Hle! žena tam vložila nohu, Satan vložil tam nohu,
a tělo tvé nikdy nepatřilo, tvé tělo nepatří Bohu.

A Satan se šklebí a Satan si tleská, jásavý vítěz tleská
tvojí litanii: Žena je svůdná, žena je hezká,
žena je nebe, žena je Bůh.

A Satan se šklebí a Satan si tleská, jásavý vítěz tleská
největšímu vítězství, jehož kdy fanfáry zavřískly světem,
věčnému vítězství, strašnému vítězství — ženy nad prasetem.

Petrus Diaconus

*Ignoravi et nescivi
corpus tuum, mulier.*

P. D.

Na Mont-Cassině bledý a melancholický
sedával u okna...

Tam dole na kolenou vše plazilo se v prachu,
starou modlu zas našla knížata, dav i papež,
neb vzdorovitá svatokrádež posadila na trůn Boha
zapomenutou na čas, k pomstě však znovuzrozenou Ženu.

Orgie vína a lásky tekly divokým proudem,
nebylo rukou čistých, by zbožnou přinesly obět',
neb Žena je potřísnila a víno opilo všecky;
nebylo zraků jasných, jež vroucně vzhlédly by k nebi,
neb Žena je omámila a oslepilo je zlato.
Nečistou rukou papež nečistým žehnal davům
a nevěstky na stupních chrámů kupčily s klerem...

A bledý a melancholický na Mont-Cassině
sedával u okna mnich a hleděl v tu náplň vášně...

„Nepoznal a nepochopil jsem těla tvého, ženo.“

A dál se modlil a Bohu do světa si stěžoval,
a nikdo netušil, on sám netušil ani,
jak udupaná a balvany rdousená v něm klíčila
hořkost z nepoznaného a neokuseného nikdy.

Píseň

Smíchu, radosti ptáci tažní,
kde jste, ptáci s bělostným peřím?!
Že jsme včera hýřili spolu,
sotva dnes věřím.

Kdybych byl věděl, ptáci tažní,
že mi zrádně prchnete na jih,
rudé pochodně byl bych zažehl
ve svých krajích.

Stíny reflexem zkrvavěly by
a v plamenech divých se spálil
olověný a zoufalý
žal, jenž mne zalil.

Umřelo srdce

Umřelo srdce.
Mlád' černých hadů
plaz jedovatý
tu krmí.

Umřelo srdce.
Já vzal je z nitra
a zkrvavené
v dlaň kladu.

Bych ti je, ženo,
hrdý i skromný,
na dlani podal,
dar vzácný.

Dar blasfemický,
jak starý rouhač,
když tajně slouží
mši černou

a obětuje
v ciboři zlaté
krev uškrčené
kočky.

Blasfemické Ave

Zdrávas,
Bohu nejvyčítanější mezi ženami!
Stanul jsem před tebou, Panno,
jíž andělé Boha slouží,
já, anděl černý toho,
jenž s křídly cherubína a s očima žhoucíma trůní
za kovovou branou pekel.

Stanul jsem před tebou,
stanul, ne poklek,
neboť neklekám v životě a nenávidím
ctnost panenských žen
a bezbolestná početí z Ducha.

Neměli jsme čeho si říci.
Neboť nenávist velická, mlčelivá
stála mezi námi —
a pod námi
tvůj dav se válel v křečích nejstrašlivější muky,
jež tebou přišla na svět.

Neboť slovo tělem učiněno jest
a dobro zlem se stalo.

Zdrávas,
však nikoli pro mne.
A požehnaný plod života tvého!
Však nikoli
pro tancující a zpívající dítky Pana a Země.

Neseme ratolesti radosti
a vítězné palmy bojů
a krev svou mísíme s krví matky své,
krev svou s krví Země
ve vznešeném krvesmilstvu.

Zdrávas,
Bohu nejvyčítanější mezi ženami!
Zdrávas,
však nikoli pro mne!

Princezně **

Váš vzácný erb se studem zarděl asi,
a kníže zuřil;
dobré naše matrony se horšily
a jejich dcerky se rděly,
uzrávajíce počestným filistrům.

Avšak, princezno!
Pro ty vaše rozkošné hříchy,
pro krásu vašich linií, jež tak obnažujete ráda,
a pro tu vyzývavost uprostřed pochybných ctností:
absolvo te.

Ve jménu krásy immorálné,
ve jménu života, jenž kypí nám v žilách,
ve jménu instinktů nejsvětějších:
absolvo te.

Já, příliš zúčastněný kronikář své doby,
člověk vášně, básník immorality:
absolvo te.

Je svátek luny...

Je svátek luny v žlutých vlnách polí,
neznámý soprán chci kdes ve tmách slyšet.

O lásce pážete po dávném slohu.
O bílých liliích v blankytovém erbu.

V zežloutlých travách nadrobena rosy.
A všecky hroby oddychují lehce.

Vy milenci, již plížíte se tudy —:
což nelze spát již na madony ňadrech?

A tiché stíny zapadají v klasech:
— Ted' lze jen hřešit, hřešit bez oddechu.

Drobní hmyzové noci...

(Podle Sapfo)

Drobní hmyzové noci,
nechte spát milenku moji
a opusťte
komnatu mlčelivou.
Kdybyste mohli pochopit,
nesáli byste takto
krev mladou, jež růžoví kůži.
Ach, neotevru dveří již
s lampou rozsvícenou;
její plamen vás vábí.
Nepotřebuji lampy, když
spí milenka má;
dík luně
podobné zrcadlu chladnému
mohu hleděti na tvář a vlasy její,
jež rozpoutala před usnutím.
Rychle, hmyzové drobní,
odejděte;
a chcete-li krev,
vezměte mou.

Ave, Nero!

To až půjdeme spolu,
má Beatrice d'ábelská a svůdná,
za ruce se vedouce a vdechující lačně
vzduch prosycený žářem paprsků slávy,
o níž jsme snili a zpívali,
vypravující si o vladaři pekel...

To až půjdeme spolu,
hluboko v propasti zanechávající zemi,
dvě duše vzepjaté k žhnoucímu centru životů,
těch, které jsme žili, i těch, jež budeme teprve žítí.

Tehda také Jeho uzříme v slávě,
již vyvoleným dítkám připravil Otec
blízko slunce na vrcholcích modrých pohoří:
subtilního césara, jemuž podobáme se tolik,
otřásající klenbami upoklínaného věku,
zpívající hymny nad požářem měst příliš starých,
žháři a básníci!

* * *

Vid', divoký imperátore,
sedíš vedle Poppeiy své,
o nahotu jejích ňader opíraje svou hlavu,
a hledíš zasmušile
na Romu svou
a imperium svoje,
na barbary a na vše, čehos ani neznal.

Zříš věnec růží, s nímž jsi hodovával,
to světlé signum radosti a lásky;
ve prachu zvadlý, zašlapaný v kalu,
zříš Ježíše a Církev svatou
a onu hrůzu,
jež se tehda líhla strašlivá ve tmavých doupatech,
jak rozhazuje děsivý svůj symbol
zemí stesknělou,
a život pokrytecký zříš a k nesnesení bídný.

Ave, Nero!

V neskonalý smutek věku volám tvé jméno,
uprostřed ctností špinavých a přetvářky a hanby,
uprostřed triumfu těch,
jichž pochopit, šťastný, jsi nemoh.

Miloval jsi nejkrásnější ženu,
miloval jsi básníky a víno,
miloval jsi požáry a pýchu
a velikost
a krásu...

a zoufanlivé pochodně dals vrhnout
v tmou, jež plížila se...!

Ave, Nero!

Sen spících panen opustil má luka...

Sen spících panen opustil má luka
a bílou plachtu svinuly mé čluny
na slaných vodách poznání a hříchu.

Jsem viny pln jak šťávy sladkých plodů
a v horkém víně koupám svoji vášeň
ve starém hvozdě směřících se dryad.

Sen spících panen opustil má luka,
kde žhavé slunce v nahá ňadra stéká,
a v jeho dešti svoji syrinx líbám.

Ó Pane písně, velký Pane lásky,
já jsem jí vlíbal krásu tvého jména
a vášeň sloky tvé, když zrádně včera

sen spících panen opustil má luka.

Setkání

Ucítla jsi nepřítele v tom pavouku zapředeném,
když z konvence podal ti ruku?!

Nech pršet svůj odpor v jiných krajinách
a klidně jdi mimo něho!

Takový mlad'ouneký hladovec po hroznech a slunci,
líčený ironicky a blaseovaně.

Hled', na svá tě kolena volám!
Jsem ze starých poddaných věrný.

Své paní barvu nosím a zpívám
a v rytířských službách zemru.

A směj se Adamu pod stromem uprostřed,
jenž možná že kouzl, však nejí!

Neví o princezně, neví o draku a rozkoše nezná
do zřítelnic dívat se tygru.

Ty, jenž jsi bledý Adonis...

Ty, jenž jsi bledý Adonis našeho mládí a lásky,
nádherný, krásný Satane s černými, žhoucími zraky,
chraň divokou naši lásku, chraň naše objaté duše,
na troskách morálky staré chraň velikolepý sabbath!

Ať objetí naše plane v žalostném životě dnešku,
jak hluboko v černé noci požáru krvavá hvězda,
kde šílí to jiskrami, krví to stříká a syčí a praská a výská
na hrůzu zbabělé dušičce buržoy rozespaleho.

Své ruce rozpjati třeba a obnažit svoje ňadra
vstříc příválu zlatého slunce a divoké vášni v plen
a všechnu svou sílu zaklít v jásavé zvonění smíchu
vstříc zlaté ropuše doby a strážcům morálky její.

Je třeba smát se a milovat a slunci, slunci se klanět,
bez bohů jako bohové žít na zámčích samoty své!
Jen přimkni se, milenko, těsněji ke mně, jde doba zlověstných
komet
a bude chtít ženy, jimž z bitev domů na štítě vrací se muži.

Až půjdeme krajem srážejíce emblémy porobení,
až v znamení nového člověka naposled budeme rvát se,
tu ty, jenž jsi dneska Adonis lásky, praotcem vzpoury zas budeš,
nádherný, krásný Satane s černými, žhoucími zraky.

Meditace

Jsem staroslavnné království, v západních vodách ostrov,
a předtuchy plný chvějí se až do základů svých —
bičován bouřemi, svíjeje se v nehtech smrtící zkázy,
věk starý s novým zoufale zápasí na pláních.

Jsem staroslavnné království; v pyšném baroku s erby
spí aristokratické paláce v šeru klikatých ulic,
prach leží na fasádách oprýskaných a uvnitř v rozlehlých sálech
bezhlesé bledé panstvo dlí zděšeně k sobě se tulíc.

Tam venku na prsou slabého starce mladý atleta klečí...
Jest všecko, všecko ztraceno již, země jest pohřbena v tmách,
divoký vítr vyvrací nám ložnice, chrámy a duše,
a bleskem stihnuty paláce naše topí se v požáru nach.

Však noci, noci jsou nejhorší; každý smrtelně bled
do dálky ztrnule naslouchá lijavcem, temnotou, mračny —:
ohromné, zpěněné, šílené moře v hrozivé notě tam hučí,
jako by všecko pohltit chtěl ten příšerný netvor lačný...

Jsem staroslavnné království... Ne, probůh!... To bylo snad včera
či před lety možná... nevím již... ten ostrov byl kdesi, byl,
ty zamklé, temné paláce, to bezhlesé, bledé panstvo,
to ubohé království západní, kde zoufalství smutek se lil.

Ale já nechci již, nechci vzpomínat toho, co pohřbeno leží
v hlubokém moři, jež modrý svůj proud rozlilo úrody plný,
já z divoké jeho pěny narodil jsem se znova,
jsem pyšný a silný a nenávidím jako ty jeho vlny.

A byt' se i vyzáblé tělo mé bēdami dědictví třáslo
a starý rod buržoy reflexy házel v nádheru nových mých snů,
já sebe v sobě jsem zachránil, jsem sám, jdu silný a prudký,
nevěře potlesku, záští se nelekám a jen k svému slunci se pnu.

Credo

Věřím v Satana, jenž pýcha jest a vědění a život,
věřím v stvořitele dobré matky země,
věřím v stvořitele lásky a záští a vášně.

Vládne nad propastmi a ke hvězdám až sahá
a hudba sférická je sykotem jeho krve,
jež v mocném kolotání probíhá hvězdnými rody
a lidskými rody planet a žhnoucími ohni sluncí.

Věřím v jeho syna, v člověka, jenž slavný
metamorfosou tvarů vyšel ze hlubin země
a stvořen byl k radosti a k boji a síle,
stvořen, by pyšně a volně nádheru duše křehké
jak třpytivý chvost páva rozestíral na slunci.

Byl zrazen zlatovlasým mužem z Nazaretu,
byl zrazen člověk a umíral ve křečích hysterie...
Však ženou znova narodil se a tisíckrát znova se rodí,
před křížem klesnuv, znova k lásce vztyčuje šíji.

Věřím v Satana otce a věřím i v jeho syna,
jenž tmavá sklepení bídy rozbije odvážnou pěstí
a sebe silného a sebe jediného
v střed postaví vířících kruhů volného žití.

Širokými proudy horká fadesa léta...

Širokými proudy horká fadesa léta
stéká po vypráhlé zemi...

Zesmutněl jsem pod tíhou parnatých dnů
a mozků zbabělých.

Oh, kdy se zas budeme rvát nad srázy nejstrmějšími!?

Zlákaná panenství odvedli si zpocení fauni
v hluboko lesa pod skálu, kde pramenů kapky
o kameny pleskají v tichu.

A poslední syrinx opuštěného
zbabělou písni pláče...

Oh, kdy se zas budeme rvát nad srázy nejstrmějšími!?

Hymnus nudě

Má zakuklená přítelkyně v kápi šedivé:
ba, již se dosti nahřešilo Ninive.

Memento, homo! Ještě budou zítřky života!
Pak bychom ani nepoznali, jak žhavě slavík kлокotá.

Bud' tobě chvála, milenko, v dnech hořké moudrosti,
kdy duše má jen soumrak věcí, nic víc nehostí.

Ty, jež políbení infikuješ, hrůzo milenců,
by zítra nové kvítí mohli sbírat do věnců.

Ty, před jejíž krokem hasnou nebesa plamenná,
by zítra znova mohla výskat srdce nadšená.

Ó chvíle soumračná po divém kankánu!
A hodino před probuzením v modlitbách k Satanu!

Veliká královno, jíž svět dneska pokořen,
milenko básníků, milenko žen —:

jest chvíle tvého ticha, jest chvíle tvých snů,
jest předvečer slavných válek, jest předvečer velikých dnů.

Žebrák duší

Ohnivé slunce lilo se ke mně zlatem
a já se mu oddával, jako milenka oddává se.
A tu náhle neslyšně a mlčky přišel ke mně.
Fialové roucho věčného odříkání
krylo mu pohlaví, a zlaté vlasy,
pro polibky kurtisán stvořené zlaté vlasy,
kol bledé tváře splývaly mu tak mrtvě.
S očima vyčítavýma přišel ke mně.
Poznal jsem jej po jizvách hluboko v dlaních
a hluboko v nohách, přišel bosý.
Ihned zachytil trochu ironický můj pohled
a rozzářily se ty jeho veliké naivní oči.
Eh, to se pyšnil, pyšnil těmi ranami,
jimiž dobrovolně dal zohavit na Golgatě tenkrát
zlatovlasého muže krásné tělo.

Zůstal mlčky na prahu nesměle státi,
a myslím, že soucitně díval se na mne.
Mlčel jsem také zvědavě, a konečně,
když už hloupým se mně to zdálo
a jeho pohled mě dráždil, ten věčně pasivní,
prudce jsem přistoupil k žebráku:

Co chceš ode mne, malomocný?
Čeho žádáš v doupěti vlčím, beránku?
Vrať se k ovcím, jež čekají ještě, pastýři dobrý!
Já nikoho nečekám, sám jdu.
Vlastní se protloukám pěstí.

Nenávidím. — Tys učil poličkům
tvář druhou mlčky nastavovat.
Proklínám. — Tys blahoslavlil tiché.

Je vzpoura v krvi mé. — Tys boží syny hledal
a řvoucí luzu nepoplvals tam dole.
A v jasných nocích se ženami hýřím!
A slunci klaním se! A k Satanu se modlím!
Co chceš ode mne? Vrať se k ovcím svým!

A jestli jsi byl láska. Láskou vyslaná,
vrať se klidně, slyšíš?
V nejkrásnějších svých chvílích oba jsme milovali.
Vrať se klidně! Slyšíš?

Odešel s mého prahu. Eh, žebrák!

Tady ležím s rukama rozepjatýma...

Tady ležím s rukama rozepjatýma.
Požehnaný sne mládí,
celá žhnoucí má duše vstříc se ti vyzařuje
jako veliké temné oko oddávající se ženy.

Požehnaný sne mládí!
Jako štíhlá borovice hvozdu,
silná a přímá,
k tomu slunci tam nahoře...

má duše sní sen slunce.
Jen silní mohou snít o slunci.
Jako borovice ve tmavém hvozdu
má duše sní sen slunce.

IV
1897-1902

Sen o zástupu zoufajících

Komíny příliš dusící a stoky páchnoucí nákazou otravovaly město,
jež v podjarních mlhách večerních propadávalo se do šera
i s hlukem a se světly, rozházenými jak bludičky bahen.
A staré louže v ulicích a stará bída v ulicích otravovaly město.
A černé ruce v továrnách a černé hříchy v palácích čekaly večerní
Ave.

Nad městem v šeru sám a sám uprostřed zoraných polí
stál jsem a pohledem objímal jsem v mlhách se třesoucí město.
A nebesa byla studená, těžká, šedivá, studená,
a země mokvala mlhou... Pak zvony se rozezvučely...
Ty jedny v zoufalou píseň, ty druhé v pláč křečovitý...
A zvony, světla, mlhy směsovaly se dlouze v houstnoucí tmě.

Pak ticho a temno... Věděl jsem: zástupy rozlézají se městem na
všechny strany,
by v předměstské ulice rozlily černé své proudy...
A náhle jsem spatřil, jak zkrvavělá světla množila se a rostla,
až jedno s druhým se spojilo ve žhoucí moře rudých plamenů,
a ohnivá ta zátopa jak požár hltala město...
A tu se černá postava ze žhoucí té výhně vzejala
s rukama zoufale vztýčenýma
a za ní druhá a jiné a jiné do set a do tisíců...

Nesčetné davy stoupaly ke mně vzhůru, zastírajíce všecko...

Již rozeznával jsem zřítelnic uhlíky žhavé a náhle
své sestry a bratry jsem poznával v zástupu zoufajících,

ty, jimž na bílá čela vpálili rebelů příhanu mocní,
ty, kteří za mnoho potu málo dostávají chleba,
ty, kteří z ostrovů ducha na dlaních plameny nesou
a kteří v levicích stavební kámen, v pravicích meče drží,
budující na chrámu nového života;
básníka uhladovělého, nevěstku syfilitickou, filosofa
s roztržitou nádherou mozku,
dělníka zmrzačeného, pannu lesbickou, vzpůrce
z vězení uprchnuvšího —
své bratry a sestry svoje poznával jsem v zástupu zoufajících.

A již obklíčen jimi udivený jsem hleděl,
jak žádost palčivá jim žhnula v horečných tvářích.
A děli mi: „Ved' nás! Chceme ze života! Od země chceme, ved' nás!
Do nebes chceme, k Bohu nás ved', před jeho slitování!
Vysílili jsme se orbou v úhorech lidstva,
byli jsme kamenováni jako jeho svatí,
byli jsme poplváni jako jeho Kristus
a důtkami bičovali nám záda rabů...
Ved' k Bohu nás, máme právo na jeho nebesa a jeho slitování!“

— „Nuž tedy vzhůru!“ neváhal jsem ani okamžik vzkřiknout,
a ohromným proudem rozlili jsme se k nebesům
a jako na povel nezpívané dosud hymny neznámá slova,
bolestná nevslovně, rozezvučela davy.

Mlhami, oblaky, podle hvězd, jež uhýbaly se z dráhy,
spěli jsme vzhůru, hledající království boží.
Mlhami, oblaky, podle hvězd, nečítající času,
spěli jsme se svou horečnou žádostí a se svou bolestnou hymnou...

Konečně v modravé dálce objevily se břehy...

S novými barvami, s novými vůněmi a na stromech s ovocem novým
vegetace neznámých tropů rozevřela se pro nás.

Však ticho nezavzdychlo tu ani, ptáka jsme nespátřili,
ve větvích hnízda byla opuštěna a traviny neskláněly se pod
láskou hmyzů.

Podivná úzkost sevřela naše hrdla, ztichli jsme náhle,
únava probdělých nocí a dnů probouzela se v tělech,
a pod žářem sluncí skoro jsme omdlávali.

Tu však již zlatem zářící trůn oslepil naše zraky.

Stáli jsme vysoko, jakoby v pólu všehomírové koule.

Neznámá slunce v nesmírných dálkách, rozestavená v kruhu,
své paprsky soustřed'ovala na žhnoucích kvádrech trůnu.

Osleplí, němí zakrývali jsme si tváře a zvolna,
své oči zvykajíce, ke kýženému blížili jsme se cíli.

Však trůn byl prázdný. Na kolenou s plamenným mečem
archanděl spící seděl na prvním zlatistém stupni,

týž, který tehdy Člověka z ráje vyhnal od tváře boží.

V neblahé předtuše na nahé rameno položil jsem mu ruku.

Probudiv se, vstal udivený, opíraje se o meč,
ucouvl zpátky, oči si protřel, zástupy přehlížeje.

Oslovil jsem ho rychle:

— „Hledáme tvého Boha.

Ty zástupy vysílily se orbou v úhorech lidstva,
do nebes chtějí, k Bohu je vedu před jeho slitování.

Byli kamenováni jako jeho Kristus,

byli poplváni jako jeho svatí

a důtkami bičovali jim záda rabů...

Vedu je k Bohu, mají právo na jeho nebesa a jeho slitování.

Kde je tvůj Bůh?“

Dvě velké slzy skanuly mu po tvářích:
— „Je mrtev Bůh,“ děl zasmušilým hlasem,
„a já tu sedím, abych všem každou naději odňal.“

Tu vzadu kdosi zaúpěl a žena jakás lomila rukama.

— „Tak tedy lhali všichni, kdož spásu slibovali nám tady
a sami nevěříce víře nás učili a trpělivosti
a pro sebe odkaz umírajícímu vložili v ústa.
Je mrtev Bůh, a země patří králům,
králům, již vládnou zlatem a pokrytectvím!
Však ještě jest jeden suverén na opačném pólu světa,
jenž exaltoval srdce žen pro neohrožené muže
a srdce mužů pro ženy moudré a světlé,
jenž exaltoval nám srdce pro radost, ztracuje odříkání,
a pro hrdost vysvobozující z nejtěžších hodinžití.
Však zatím co nám srdce snilo o rozkvetlých zahradách štěstí,
zatím co ve vysněném chrámu duše se modlila k lásce
a maják hrdosti stavěla nad městem myšlenek svých,
ve jménu mrtvého Boha zotročili nám tělo,
ve jménu mrtvého Boha zotročovali duši...

Vzhůru, dítky,

jest ještě jiná říše na opačném pólu světa,
kde vládne suverén poznání, pravdy a světla!“

A nadějí posílení na novou vydali jsme se cestu
ve směru opačném dolů, dolů od božího trůnu,
kde smutný archanděl seděl na zářícím zlatu.
V zástupech mlčelivých podle světů, kde nesčíslný život se hemžil,
a podle hořících slunců i právě se zrodivších planet
do hlubin všehomíru sestupovali jsme, nečítající času.

A nevýslovný byl pohled na novou horoucnost lidu,
na plameny zřítelnic a těla vzepjatá k novému cíli.
S rozpuštěnými vlasy ženy démonům podobny byly,
horečně rozvášněné, jak v posledním šílenství lásky,
a s nahými ňadry, jež svíraly hubené prsty,
a s tvářemi zažehnutými touhou kupředu táhly,
některé vlekouce dítky své, bývalou nadějí pomsty.
A muži, jak olympští zápasníci pro vavříny jdoucí k lidu,
v pohledu, ve svalech jevíli nové naděje sílu.
Ti jedni mlčeliví šli sami se zrakem upřeným v dálku,
ti druzí, držíce ženy objaté kolem boků,
šli a líbali vroucně oddaně žhnoucí jich ústa...
To již zástupy jiných lidí vstříc novému životu spěly,
jen pouhou nadějí proměněny na duši i těle.

Však tu se mi náhle zdálo, že před námi v dálce se stmívá...

Což zbloudil hlas nitra, který takto jíti nám velel,
a sešli jsme s pravé cesty, zaváté hvězdným prachem?
Vždyť ten, jenž vášním a radostem dává uzráti v srdcích,
jen plamenná slunce má asi za pochodně svoje
a dnové jeho jsou jistě jak zpěvné a tančící proudy!
My jdeme však soumraku vstříc a dálky nad námi tmí se
a všecken život zdá se že ustoupil v neznámé hloubky,
kde propasti vyhaslých slunců a světů vymřelých zejí...

Mrazivá předtucha, běda! znovu se chytla nás v týle.
Tma houstla... A zdálo se mi, že prozírám srdcem davů,
jak teprve nyní se chvěje při myšlence, že Bůh mrtev.
Tma houstla, tma houstla. Děsivé útesy temné vystupovaly z hlubin
a za okamžik uprostřed pohoří černého v bezhvězdné noci jsme
stáli.

Kde zůstal Pán radosti? kde plameny paláce jeho?

Sraženi k sobě muži v pevný se kupili zástup
a děcka ustrašená se tulila k matkám... Jako by nepřítel
zlý kdesi nad námi číhal v tíživých vrstvách temnot!

K studené tvrdosti skály se tiskna stranou jsem stál
a výčitky rostly mi v srdci a opouštěla mne síla.
Jak v nehostinné pohoří všehomírových končin jsem zavéstí mohl
nejlepší děti Země, já, jenž nikoho vésti nechtěl
a sám jsem šel hodinami dnů radostných, těžkých i marných
a jen prosil jsem všechny, by hrdi také šli sami...

Tu pevné kroky náhle se vyloupily z ticha. Ze zástupu
muž jeden, zřel jsem, jak rychle směřuje ke mně temnem,
a dříve než jsem mu z tváře vyčísti mohl, zda přichází, vyslán,
by posměchem, vztekem či výčitkami mne naposled ponížil ještě,
za obě ruce mě uchopil a v upřímných očích mu hrálo.

— „Proč sám a zoufalý! Kde zůstala tvá vůle,
ta silnou pěstí zápasící, kdy v cestu staví se živly,
ta vítězíci slavně nebo zmírající jen v nejparnějším boji?

A kde tvá víra zůstala v ty zástupy, jdoucí s tebou,
které jsou vytrvalé pro zákon, jenž vládne jimi,
pro zákon, v němž v jádru ukryta myšlenka všehomíru?
Hle, chceme dále jít, půjdeme mlčící nocí a skalami,
neb když jsme našli trůn Boha, trůn Satanův najdeme také!“

I vrátili jsme se k zástupům za ruce se vedouce spolu,
a ty, přichystány již na cestu, radostnými nás vítaly slovy.

A poznovu dlouho, dlouho jsme šli, a skály byly tak přísné
a černější byla noc než kdysi tam na Zemi dole, v městě.

Dlouho, dlouho jsme šli a nebylo konce tomu pohoří, nebylo
konce té noci.

Však, sílo lidu, požehnaná lávo, která smýti dovedeš kvádry
nesmyté časem,
která ohnivým křtem život očišťuješ od páchnoucích nánosů věků,
ty vždycky bylas veliká, když veliké dáno ti bylo za cíl,
ty vždycky slavně zvítězilas, když v slavný tě poslali zápas!

Na nejvyšších vrcholcích spatřili jsme krvavé reflexy světla.
Cesta stoupala vzhůru pohořím a za chvíli rozevřely se skály.

Veliký zarudlý měsíc zazářil po nesmírné pláni.

Radostná úzkost pojala naše srdce a ke středu pláně
zrak upírali jsme toužebný, kde v krvavém světle se topil
zčernalý kamenný stolec bez ozdob, lesku, zlata,
a na něm, oh! na něm seděl kdosi, hlavu opíraje rukou.

Dvě zřítelnice, plápolající a veliké jak sama vášeň
a důvěru vzbuzující jak sluneční teplo z jara,
hleděly na nás a žhnuly, hleděly na nás a žhnuly,
že v kolenou chvěly se nohy nám a ústa šeptala tiše
nevyslovená nikdy předtím slova neznámé modlitby.

Váhavě, tak jako okamžik váhá při shledání dívka,
než v rozmachu prudkém se vrhne muži kol šíje,
blížili jsme se k Němu... a náhle v chorálu mocném všech hlasů
vstříc zaznělo jemu jediné slovo: Pane!
a kolem horstva opakovala: Pane!

a do hlubin ve skalách znělo to: Pane!
a celý vesmír zdál se odpovídati: Pane!

Však on se nepohnul, jen oči hleděly na nás a žhnuly —
a pak promluvil hlasem, o němž těžko lze něco říci,
jen že byl slavný jak osud a mocný jak zákony světů:

— „Vím, proč jste přišli, vím, jaká touha lomcuje vámi,
neboť já jsem ji vypěstil v srdcích vám a já vás přivedl k sobě
od prázdného trůnu Boha, jenž umřítí musil,
by nezanik Život věčně se množící hmoty,
by vášně neutuchly a instinkty nezlomily se v tělech.
Já však jsem Život, já jsem síla a rozkoš a pýcha a vzpoura,
a já žiji ve vás a vy žijíce žijete ve mně.
Protož nepřipravil jsem vám království mrtvých,
ale Životu vrátit vás chci, ze spárů Smrti vás vraceje sobě.
Abyste pochopili, že mimo Život ničeho není nikde,
že není odplaty za bolest, za pokoru povýšení,
vedl jsem vás k božímu trůnu, který je boží hrobkou.
A nyní vám pravím: Vraťte se! neboť víte, že já jsem s vámi.

Budou-li vás pokořovati, najdete ve mně pýchu,
budou-li vás utlačovati, najdete ve mně sílu.
A najdete radost, najdete krásu, hledajíce veliký zápas.
Znáte ten zápas? — Vraťte se k zemi... Vy znáte ten
Veliký Zápas!“

* * *

Probudil jsem se v polích. Bylo ráno a jarní slunce
a skřivan opěval Život energickou svou písní.

Ruch města doléhal ke mně s chladnými průvany větru
a komíny nad městem v divokých hříčkách mísily svoje kouře.

A od té doby chodím a hledám své bratry,
kteří viděli opuštěný trůn mrtvého Boha
a viděli Onoho, který je síla a vzpoura a radost,
a kteří ho milují, milujíce věčně se množící Život.

Ve jménu Onoho, jenž prostory a rozlet dal duši...

Bratři moji,
jednu jedinou prosbu vypěstil jsem v srdci svém pro vás
a se Sinaie pyšných poznání nad vás ji kladu.

Bratři,
vy, kteří zápasíte za mluvený doprovod k visím nepokojné své duše
a hledáte slova k hudbě,
k zatvrzelým uším světa promlouvající legendy nové;

bratři,
vy, kteří jste prokletou práci pro otrocký zdědili život
a pod srdcem matky již prokleti
v spárech života den ze dne svíjíte se;

bratři,
vy, kteří jste poznali nejsladší záští lásky
a vztyčili odbojná čela
uprostřed zločinů královských a byzantských hodů;

ve jménu Onoho, jenž prostory a rozlet dal duši
a símě hrdosti v srdce dobrou uložil půdu:
nezapomínejte sebe!

A když pod plameny slunce nastane v plodech zrání,
nepostěte se v bledém odříkání se

a nemodlete se za odpuštění vin svých
a šílenou flagelací netrýzněte svých těl.

Neboť abyste byli jako hořící hvězda,
jež hvězdami protíná si zářivou dráhu,
abyste byli jak vzepjatá skála,
jež mezi skalami přímo chce k výši —
za to vás prosím.

A budete-li silnými jak skály
a budete-li žhnoucími jak hvězdy
se smíchy a s pláči a s bojem,
se záštím a s láskou,
silnějšími nejsilnějších a největšími největších:
pamatujte Jeho.

Přijde němý a vyzvedne vás
a smete prach země s vašich roznicených tváří
a vrhne vás
v žár jiných bytí na jiných planetách
až k vítězství, jež připravil silným...

Bratři moji,
jednu jedinou prosbu vypěstil jsem v srdci svém pro vás
a se Sinaie pyšných poznání nad vás ji kladu:
Nezapomínejte sebe!

Jarní apostrofa slunce

Ty zlatá mystérie v hloubi azurového nebe,
ty květe paprsků, jež sám Pan zalévá a hřeje,
slunce, slunce!

Kolikrát jsem ti na pospas vydal celičké tělo!
Kolikrát jsem tobě vstříc rozepjal svou náruč,
nahý a odevzdaný!

Zlatovlasý barbare, jehož bratři v nekonečnosti sídlí!
Krásný a silný a život dávající
hvězdám i lidem!

Slunce mechu, trávy, keřů, stromů!
Slunce hmyzů, hadů, ptáků, šelem!
Slunce člověka!

Slunce skal a horstev, slunce řek a moří!
Slunce krásných srdcí, slunce pyšných duší!
Otče! Příteli!...

Zas kšticí svou rozetřásl jsi v našem vzduchu
a k naší hemisféře svůj zářící úsměv kloníš.
Všecka poupata chvějí se očekáváním
a naše duše zas podobnější jsou tobě.

Je přichystána nevěsta přijati svého chotě.
A naše srdce jsou dokořán a naše duše jsou lačné:
přijď, slunce, hřát, přijď, slunce, oplozovat...

Ale, slunce,
ty, které jsi všemohoucí,
že plýtváš životem jak tvůrce hvězdami
a že i drtíš, pálíš, sžeháš, tvrdé a neúprosné:

proč dopouštíš,
ty svatý umělče,
by básník ničemný o tobě zpíval chytlavému davu,
jenž pro tu píseň zapomíná záští,
o tobě zpíval mocným marnivého světa
za almužnu, jež nikdy nevyváží krásy,
za úsměv blahosklonný;

proč dopouštíš,
ty horká vůně velkých převratů,
by drzý šarlatán, jenž výdělek si cení,
ta slova, která doprovázels písní lidské krve,
jen v ohňostroji různých variací házel
a děti jedné planety štvál pro hroudu země;

proč dopouštíš,
by, vyhřívána tebou, chráněná kasta všechno mohla koupit,
za tak málo chleba koupit čest i talent,
beztrestně koupit básníka i koupit filosofa...

Proč dopouštíš,
proč nevidíš ten velký zápas všude,
proč nemáš slitování s nejlepšími země?

Ted' přicházíš k nám opět zažehnout barvy a vůně,
však jen se rozhlédni: vše je zde zneuctěno,

tvým zlatým majestátem kdekerá se chvástají ústa
hlupáků, ničemů, paskvilů na děti slunce.

Oh, jestli nesmíš drtit tu hanbu člověčenstva
a jestli nesmíš zhasnout nad propastí té bídy,
vlej aspoň více žáru do krve vyvolených,
vlej síly více do svalů, jež ve slavný jdou zápas,
vlej sílu, vlej sílu
do duší, jež doufají ještě, stvořené pro tvou říši.

Všecka poupata chvějí se očekáváním
a naše srdce jsou dokořán a naše duše jsou lačné:
přijď, slunce, hřát, přijď, slunce, oplozovat,
svaté, svaté, svaté!

Námořnická písnička

Prokleté moře! Když mně zbyl vrak
z mé pyšně se nesoucí lodě,
kapitána jsem zavraždil
a plavce do hlubin svrhnul.

Pod černou vlajkou teď plujeme,
kormidlo dávno na třísky:
možná, že v mělčinách uvízneme
anebo se rozbijem v bradlech.

Kapitán mrtvý v kajutě páchne,
já na palubě se chechtám
a — starý námořník — miluji rum
a pochybných holek lásku.

Slyšíš tu píseň

Slyšíš tu píseň? Stín mrtvého mládí,
jež nemá pokoje, kol mihl se kradí
a na rtech nám zahořel, přísatých dlouze
v tragické touze.

Slyšíš tu píseň? Jen to nám již zbylo,
rtů šílenství, výkřik, stesk po tom, co bylo
a co se nevrátí a již nevykvete
ze země kleté.

Chtěli jsme chleba, byli k nám hluší.
Prodejte tělo. Prodejte duši.
Trochu té cudnosti, trochu té pýchy
pro panské smíchy.

Zkaženo srdce, ochromeno tělo,
vše udupáno, co ještě se chvělo,
v hanebnou robotu nestoudně jdeme
a žít jen chceme.

Slyšíš tu píseň v rtů horečném žehu,
zoufalý výkřik, poslední něhu
ztracených dětí, jimž, pomoci není,
není a není...

Nic nedali ti do světa

Nic nedali ti do světa.
Oh, ty to nevíš ani.
To poslední pak svět ti vzal.
Svět nemá slitování.

Nic nedali ti na cestu.
Jdi, řekli, vždyť jsi žena.
Šlas tedy, jak jsi mohla jít.
A ztratila se žena.

Mdlý lesk tvých očí šedivých,
tvůj úsměv a tvé gesto,
i slova, kterých užíváš,
jak předříkává Město,

a vůbec vše, co myslíš si,
že k životu je třeba,
to zoufale a tragicky
jen jedno volá: Chleba!

Nic nedali ti do světa.
Svět ženu vyrval z tebe.
Jdi, trp. Snad boží sluhové
tě doporučí v nebe.

K. R.

Kristo, Kristo, vid'te, jednoho nám třeba:
takhle nadosmrti trochu více chleba.

Jinak bychom kvetli, jinak by nám bylo,
lépe by se milovalo, lépe mstilo.

Nic by nebylo nám v tajnech duše skrýti,
naše koruny by byly jenom z kvítí.

Do svých čistších vzduchů vzdorně bychom zašli,
jinak bychom žili a jinak se našli.

Sbohem, tanečnice

Své mládí, vášně, krásu, písně, radost
jsem probíla, krev unavila vřelou;
svět žádal a já činila mu zadost
tělem i duší, bytostí svou celou —

však teď si, prosím, kupte moje kostymy.

Mé umějíčko drobilo se světem,
mé srdce chladlo ve studených rukou,
hlas vyšuměl mi nad shořelým vznětem
a tanec je mi každodenní mukou —

teď jen si, prosím, kupte moje kostymy.

Vše probíla jsem, život jeden celý,
krev za víno a tělo za chléb dala;
tančily nohy, zrak byl smíchem skvělý,
a přece jsem to všechno proklínala —

tož jen si, prosím, kupte moje kostymy.

Eh, zhořknou písně, vyšlehají vášně
a hubené se vzhůru vztyčí ruce,
když chladný meč nad hlavou blýská strašně
a za třicítkou skryta kývá prostituce —

tož jen si, prosím, kupte moje kostymy.

Když probito vše, má se umřít lehce,
však otrokyně jest už zotročena,
a otrokům se nikdy umřít nechce,
a nejvíc ran jen snést může žena —

tož jen si, prosím, kupte moje kostymy.

Jdu, bych se vdala. Meč nad hlavou zmizí.
Tot' vše... V mých květech nenastalo zrání
a končím, abych vedla život cizí,
svůj nový život — dlouhé umírání —

tož jen si, prosím, kupte moje kostymy.

Své mládí, vášně, krásu, písně, radost,
vše probila jsem, všecko zaprodala;
vy chtěli jste, já činila vám zadost.
Teď moje prosba docela je malá:

Kupte si ještě, kupte moje kostymy.

Má Venus

Má Venus v nocích se mnou sedá,
když toulávám se po krčmách,
zamženým okem civí v dálku,
smutně se usmívá.

Má bledé tváře s trochou šminky
a malá ňadra v korsetu,
o letech nerada již mluví
a bývá nervosní.

Kořalku sladkou miluje a
sentimentální valčíky,
když spolu ulicemi jdeme,
historiky vypráví.

Je hrdinkou pak vždycky žena
bez těch všech nutných dobrých p,
tak trochu vybouřená sopka
a trochu flirt a hřích.

A před tím všední katastrofa
a za tím všední tragika,
to jak už zobákem svým klove
sup, osud, do srdcí.

Tak spolu žvaníme až k ránu
a zapíjíme smutek svůj;
pak před jazyky zlými prchá
má Venus socia.

Námořnická písnička

Haló, halilaló; napněte všechny plachty,
je požehnaný vítr a tancující moře.
Celou svou naději uložil jsem do nové své jachty
a v moři utopil žal, v moři utopil hoře.

Haló, halilaló! Kormidlo třímám pěští
osmahlou sluncem a zdrásanou větrem i bouří.
Chci vidět na březích zlaté oranže kvěsti,
kde v ranním slunci daleké horizonty kouří.

Chci smát se a hrát! Chci letět po hřbetě slané vlny,
by jako v moři i v duši stejně to hrálo.
Miluji slunce! Miluji moře! Miluji vlny!
Haló, halilaló, halilaló, haló!

Mé doupě mi zarůstá pavučinami

Mé doupě mi zarůstá pavučinami,
pomalu chátráme spolu;
tož měli bychom se zapřísti
do samotářského bolu.

A naslouchat u oken rozbitých,
jak vítr si cestu k nám klestí,
naslouchat bez kleteb zbytečných,
bez marně zdviháných pěstí.

A s tragikomickou grimasou
řící hluchému světu,
že zas jedné pravdy zneuznal
v jejím nejčistším květu...

Však nemám ještě resignace dost
a krve mám mnoho, ach, mnoho:
má číš chce být plna a meč můj chce plát,
ať již je cokoli z toho.

Své slovo, svou radost, své gesto, svůj vztek
zapřítí hrdý jsem příliš.
Ty, jenž mou pokoru potají čekáš,
ty, jizlivý ďáble, se mýlíš.

Snad zemru k tvé potěše na věky zpit,
až hladová stihne mě zima
Či pojdu jak pes, jenž vztekl se žízní...
Však s mečem, na němž krev dýmá!

Naše zbraň

Hle, naše nejlepší zbraň:
žár jiskry kradmo se plížící.
Ty, noci temná, nás chraň,
až půjdeme okresní silnicí,
dům od domu slídívě půjdeme
s tou jiskrou, jež v požár se vznítí,
a kde své upíry najdeme,
tam nechat' jim na cestu svítí.

Na cestu k jejich tupému
masožravému bohu...
To my se již jinak mstít nechceme
než v tomhle ohnivém slohu.

Tragické zjevení

(Z Richarda Dehmela)

Na poušti leželo kdes mnoho lidí,
již skoro chřadnuli, bědujíce.
Jen dívka spanilá
s bezmocným hnědým zrakem
žíznila mlčky, neboť nežli žízeň
byl palčivějším blahý její soucit...
Tu stanul, z žhnoucího vyrostlý obzoru,
před tímto lidem cizí muž;
ten nabídl jim ukazováček.
Z chvějícího se konce řinula se
veliká kapka krve, řinula se, visela a padla,
do písku padla;
udiven na cizího muže hleděl lid.
Ten stál a stál, kapka padla po kapce
do písku z jeho prstu;
a vždy, když vytrysk rudý pramen,
On hrůzou zbledl, ti však žasnuli,
a zaúpěli někteří: Vysmívá se nám...
Tu vzkřikl hlasně s posledním svým žářem:
Tož pojďte přec a pijte! pro vás dokrvácím.
Však ona dívka pravila, když zmíral:
Ti chtějí vodu...

Stráň chudých lásek

Stráň měkká, travnatá, až někde na konci předměstí...
Jen ve třech akátech objatých tu větřík rád šelestí
až nahoře, kde modro nebes shlíží
na starý, rozpadlý sokl po rozbitém kříži.

Nikdo se tady nemodlil:
prý vrah tu nějaký kdysi popraven byl;
nikdo se tady nemodlí,
ukradli kříž, ukradli Krista, jenž mdlý
té nemohl kralovat stráni.

Neboť je sluncem zalita
a vysokou travou pokryta
a mládí a láska tu zpívá
a tráva lásku skrývá
a tráva chrání tu mládí.

Za horkých červnových dnů, kdy všechno plápolá zlatem
a bílí holubi s radostným chvatem
třesavě nad strání krouží,
tu mladé dívky se šťastným smíchem do trávy se hrouží
a shora dolů se to kotálí,
jak plamínky v trávě když zapálí
červené, žluté a bílé.
A malé dívky výskají
a sukýnky jejich se zdvihají:
ó něho té nahoty mladé!...

Pak nad strání když se sešeří,
a že by slunce zradilo, nikdo nevěří,
do trávy měkké, vysoké, do trávy, která sálá
hřejivou vůni paprsků, jež vsála,
milenci tiše zapadají,
milenci, kteří se leta, dlouhá leta znají,
milenci bledí...

On z dílny v předměstí a ona z fabriky
a nad nimi, s nimi práce balvan veliký,
prokletý možná, svatý snad,
však jistě ten, s kterým chodí hlad —
a nad nimi, s nimi to vědomí stejné,
že jenom v objetí lásky vášnivé, nahé a hřejné
je štěstí, je radost, je zapomenutí.

Oh! taká láska, k níž nikdo nedává sankce,
proskribovaná láska těch, v kterých vidí jen psance
ta halda továren, dílen, kasáren, domů,
již Městem jmenují!

A věrná matka noc, kterou milují,
pak nad každým tím párem tmu přijde rozestříti,
že v jejím závoji žeh krve jen čtyřem očím svítí.
A jedni v hříčkách divokých
a druzí na rtech svůj jediný smích
a jiní křečovitě přituleni k sobě
a jiní jinak, ale vždy šťastné ty bytosti obě
krev, smysly, tělo, duši opájejí...

Nahoře nebe a dole země,
nahore hvězdy a dole tráva, laskající jemně,

vysoká, měkká,
a nahoře, dole, uprostřed, všude života nesmírná řeka —:
Ó Sílo, která kolotuješ ve mně
a kterou jsou milenci stisknuti k sobě a kterou se chvěje země,
na střeše doupěte svého, tak nějak nebi blíže,
tvé nárazy cítím a tuším tvé pouto, jež všechno to víže,
a cítím, žes krví nesměrného
a že jsi mocnější všeho,
i kříže, jenž se tam zhroutil v rozkvetlých akátech,
i Města, jehož nelítostný otravuje dech,
žes královnou jasného příští!...

Mistře Jene, theologu...

(Před výročím Husovy smrti)

Mistře Jene, theologu,
pět set let již upálený,
vínem politou svou togu,
teplou ještě po objetí ženy,
růžemi si dneska zdobím krvavými...

Světlá noc je... Modré moře vlahé
nad hlavou mou blýská světy nesčetnými...
A jak tělo nahé,
dívčí tělo přítulné a křehké,
větrík táhne mimo, hladí moje čelo,
vniká pod můj šat a celuje mi tělo
nevýslovně volné, nevýslovně lehké
s duší svobodnou...

Pohanská noc zpívá,
zpívá v krvi, zpívá v míze mého těla,
duše moje celá křídla rozestřela,
silný hledím v dálku.
Tam se rodí Vítěz. Hledím, hledím v dálku...
Z údolí slz vzejde, z pekla, kde teď vzlyká
člověk zbitý, zaprodaný, směšná troska síly,
vzejde hrdý, nebude hrát roli mučedníka,
vzejde silný, povede své, aby zvítězili
v bitvě poslední...

Mistře Jene, žádná reformace,
žádný mnich a žádný plamen hranic
nespasí to, co již stojí vratce
a co spadne ve přílivu vánic
radostných a světlých jak tah bílých ptáků.
Nadchází již chvíle,
vrátí se k své síle
člověk zrazený.

Dvakrát tisíc let již leží v křeči
pod černými věžemi, s nichž civí hejna draků,
dvakrát tisíc let se týmže jedem léčí:
nejlepší, co v sobě cítí,
nejlepší, co může zřítí,
proklíná mu,
vyčítá mu,
velí vymýtiti
kasta poblouzněná...

Kdysi se již zdálo, že se konec blíží,
v nečistých snech mnichů kralovala Žena,
vzdorovala kříži.
Po druhé tu Kristu voda z boků tekla,
Petrus hýřil, skála měkla —
člověk byl však nepřipraven.
Nové přišlo poblouznění,
klesal znaven
v starou nemoc, v stará snění
o říši, jež z toho světa není,
nebeská — — —

Mistře Jene, podepřel jsi Krista,
pro pastory zásluha to jistá,
ale mně jsi cizí.
Za tebe dnes potlesk sklízí
radikální advokáti, antisemitičtí redaktoři,
vůdcové i podvůdcové, jimž se české strany koří,
doktoři a profesoři od reálné politiky,
helvíti, již odkoukali katolíkům dobré zvyky,
vlastenecká elita.

Vyvěsí ti praporečky, zapálí ti lampiony,
v žurnálech svých rozhoupají rozehřáté zvony:
vždyť ti všichni tolik cení
pevné přesvědčení — — —

Mistře Jene, theologu,
svoji togu
růžemi si zdobím krvavými;
chci dnes všemi smysly svými
pítí noc, jež hvězd je plna,
vůni, kterou dýše nezdolaná země:
aby vlahé touhy vlna
zazpívala ve mně:
o těch vášních plápolavých,
silných, velikých a zdravých,
jimiž člověk vzrůstá;
o duších, jež revoltují,
pro dobrý boj meče kují,
kde tma hustá.

Jarní rytmy

Stromy již kvetou na stráních a vzduch je čistý jak dítě,
příroda, nevinná, i když nejkrutší zločiny páše,
volá dnes k slavnosti mládí a k souložím šťastných párů...

Chtěl bych dnes hledat ty páry, jež dovedou zapomenout
na spáry číhající v tmě vlastních i cizích koutů,
chtěl bych být květem na řadrech, jež milenec po prvé tiskne,
chtěl bych být travou, jež lehá pod objetím mladých lidí,
bych zrána pokropen rosou znova se zdvihal k slunci
a rozkošnou vzpomínkou, že jsem byl poduškou lásky.

Chtěl bych jít tam, kde se pracuje na nějakém velikém díle,
kde duch a sval svorně pohánějí rytmický pochod strojů
a práce jest opojením a vysvobozením lidí,
chtěl bych být písní, jež splývá s rtů dělníků nesmrtelných
do hukotu páry a v rachot kol a ve vítězný hvizd píšťal,
chtěl bych být látkou, kam vsává se pot, nezřetný v zápalu píle,
chtěl bych být věncem, jimž zdobí se hotové dílo,
když hrda na svůj zdar odpočívá již radostná práce.

A ještě chtěl bych se vplížit do kruhu horoucích duší,
jež v synthesu krásnou pojaly každý vznět revoluční
a světem se rozejdou nyní s paprsky ve štědrých rukou,
nesouce myšlenku vzpoury těm, kdož jsou zotročeni,
nesouce naději na celý život všem ponížným a chudým;
chtěl bych být pochodní, která zažehá staré tvrze,
chtěl bych být slovem, jež probouzí pokorné otroky králů,

chtěl bych být praporem rudým, jenž padl na barikádě
a ráno byl znova vztýčen vítěznou vzpourou.

Stromy již kvetou na stráních a vzduch je čistý jak dítě,
oh, rcete, kde je ta láska, jež chodí po světě nahá
a vzdoruje spojeným hlupákům, pokrytečkům a kněžím,
vzdoruje spárům číhajícím v tmě vlastních i cizích koutů,
oh, račte, kde je ta práce, jež blaží a osvobozuje,
nepřipoutaná k řetězu krádeže rafinované,
za sebou nevlekoucí vychrtlé davy svých dětí,
a rcete, kde je ta vzpoura s plameny v rozumných očích,
nezotročená malounkými tribunky politiky,
nenasyčená soustem králova slibu a hrdá příliš,
než aby se vláčela hampejzy zvetšelych parlamentů!

A znáte-li mladou půdu, kde taková láska kvete,
taková práce opojuje a taková vzpoura se vzpíná,
tož přijďte kořeny vyrvat zoufale zápasícímu,
smutnému štěpu sadaře, jmenujícího se Volnost,
a ponořte jej do té šťastné, přešťastné půdy.

Ediční poznámka

Knihou mládí a vzdoru zahájil S. K. Neumann v roce 1920 souborné vydávání svých spisů. Zařadil do ní básně ze čtyř sbírek lyriky z let 1895 až 1902, a sice *Jsem apoštol Nového Žití*, *Apostrofy hrdé a vášnivé*, *Satanova sláva mezi námi* a *Sen o zástupu zoufajících*. Výběr básní je ryze autorský, a proto jsme k vydání *Knihy mládí a vzdoru* přistoupili i my. Neumann v něm představuje své anarchistické období a vynechává některé básně, např. vypustil básně milostné. V úplném znění jsou všechny čtyři sbírky rovněž k dispozici na E-knihovně MKP.

Redakce MKP

Stanislav Kostka Neumann

Kniha mládí a vzdoru

Edice Klasická česká poezie

Na obálce použita ilustrace S. K. Neumanna

Redakce Slávka Járová

Vydala **Městská knihovna v Praze**

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání

Verze 1.0 z 11. 5. 2018

ISBN 978-80-7587-773-4 (epub)

ISBN 978-80-7587-774-1 (pdf)

ISBN 978-80-7587-775-8 (prc)

ISBN 978-80-7587-776-5 (html)